

Univerzitet u Beogradu
Filozofski fakultet
Odeljenje za psihologiju

Slobodan Marković

PSIHOLOGIJA UMETNOSTI

Drugo predavanje: REGULARNOST (SIMETRIJA), KOMPLEKSNOST

FAKTORI ESTETSKE PREFERENCIJE

OBJEKTIVNI FAKTORI

SUBJEKTIVNI FAKTORI

OBJEKTIVNI FAKTORI

STIMULUSNA OGRANIČENJA

Strukturna svojstva

Oblik

Boja

INTERAKCIJA SUBJEKT-OBJEKT

Tipičnost

Prosečnost

Poznatost

OBJEKTIVNI FAKTORI

STIMULUSNA OGRANIČENJA

Strukturna svojstva

Regularnost

OBJEKTIVNI FAKTORI

STIMULUSNA OGRANIČENJA

Strukturna svojstva

Regularnost

Simetrija

Perspektiva

Harmonija

itd.

OBJEKTIVNI FAKTORI

STIMULUSNA OGRANIČENJA

Strukturna svojstva

Regularnost

Simetrija

Perspektiva

Harmonija

itd.

OBJEKTIVNI FAKTORI

STIMULUSNA OGRANIČENJA

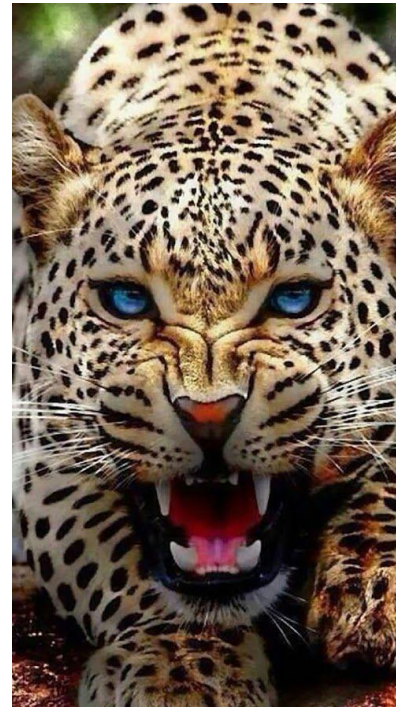
Strukturna svojstva

Regularnost

Simetrija

SIMETRIJA

Živi svet: indikator genetske ispravnosti i zdravlja

SIMETRIJA

Živi svet: indikator genetske ispravnosti i zdravlja

SIMETRIJA

Živi svet: indikator genetske ispravnosti i zdravlja

SIMETRIJA

Živi svet: indikator genetske ispravnosti i zdravlja

SIMETRIJA

Prirodne scene: indikator sigurnosti okruženja

SIMETRIJA

Prirodne scene: indikator sigurnosti okruženja

SIMETRIJA

Prirodne scene: indikator sigurnosti okruženja

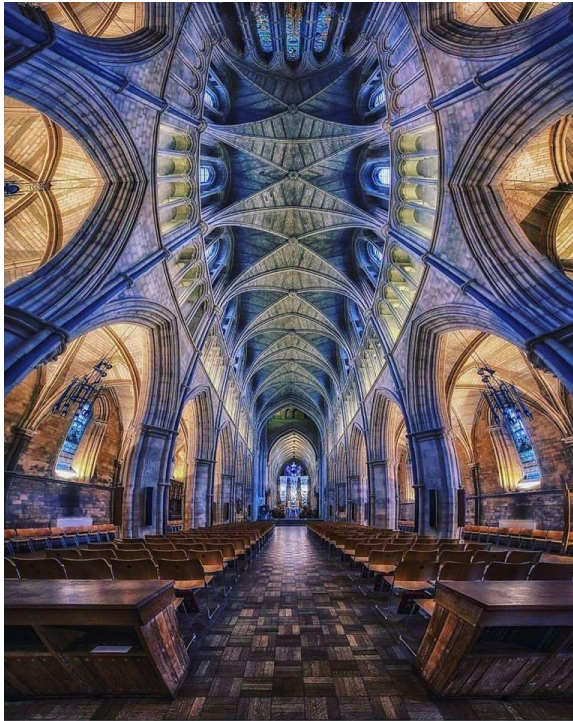
SIMETRIJA

Arhitektura: indikator “racionalnosti” i harmonije

SIMETRIJA

Arhitektura: indikator “racionalnosti” i harmonije

SIMETRIJA

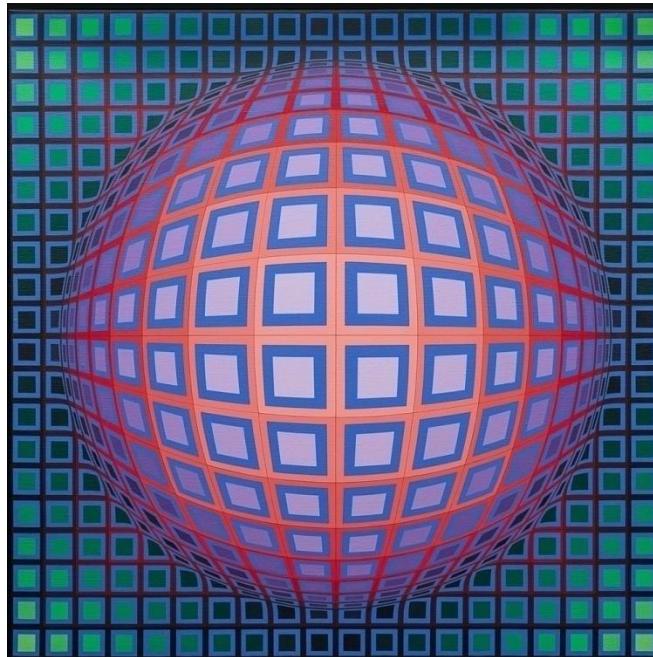
Umetnost: indikator “racionalnosti” i harmonije

Raffaello: Atinska škola

SIMETRIJA

Umetnost: indikator “racionalnosti” i harmonije

Vasarely: Vega Szem

SIMETRIJA

MATEMATIČKA DEFINICIJA SIMETRIJE: GRUPE SIMETRIJE

Izometrijske transformacije

Translacija

Refleksija

Rotacija 180°

Klizajuća refleksija

SIMETRIJA

p1

p2

pg

pm

p1m

pmm

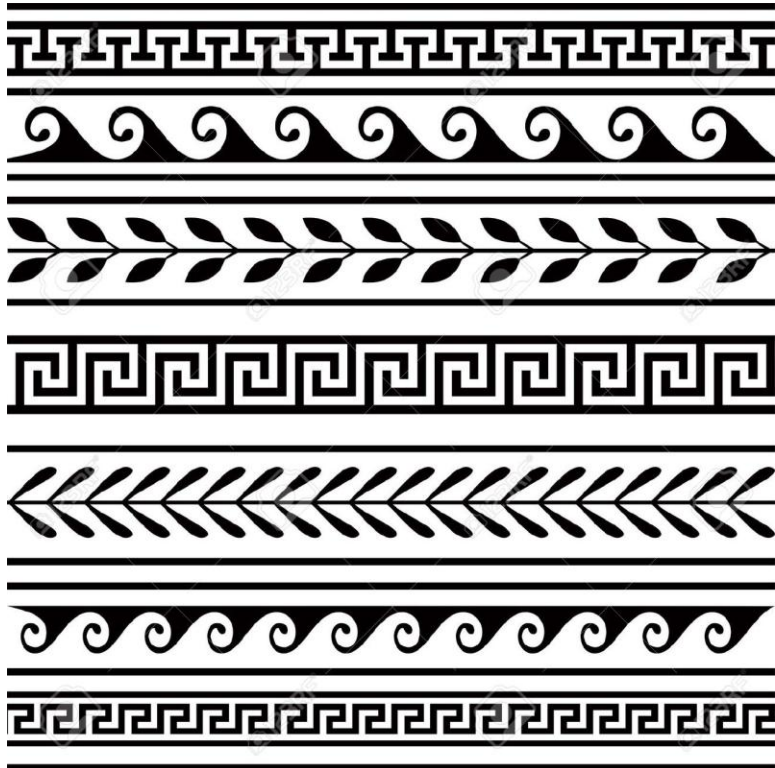
pgm

BORDURE

Invarijantnost po pravoj

7 grupa

SIMETRIJA

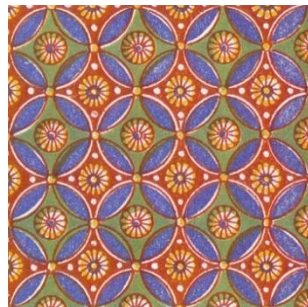
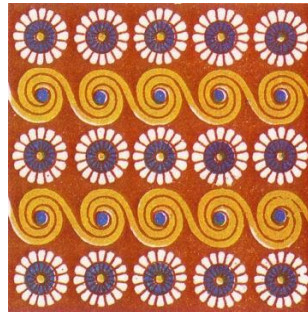

BORDURE

Invarijantnost po pravoj

7 grupa

SIMETRIJA

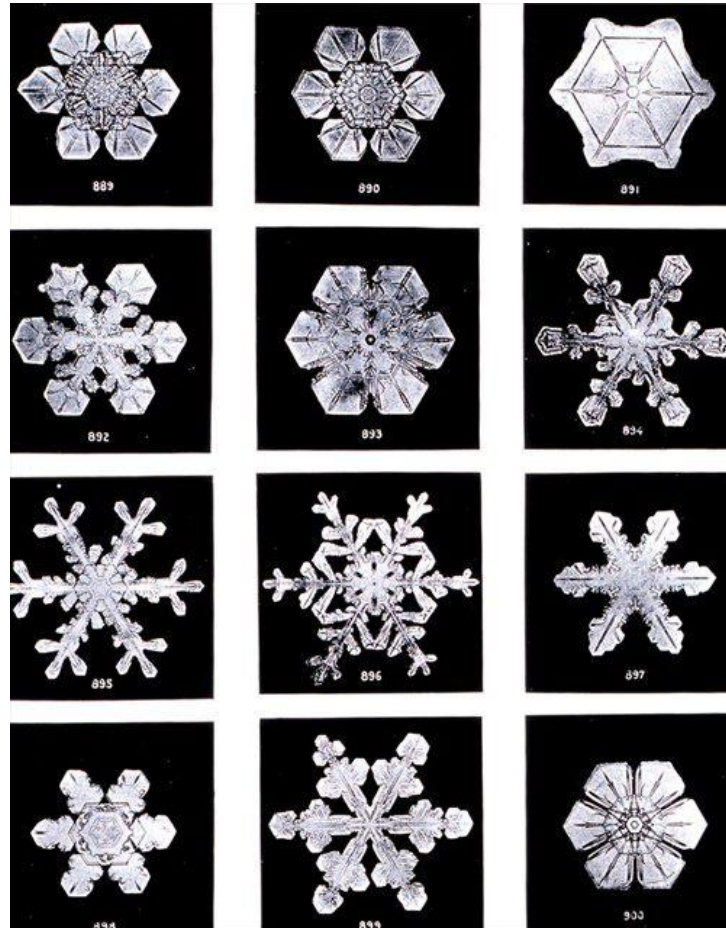

RAVANSKI ORNAMENTI (*TILES*)

Invarijantnost po ravni

17 grupa

SIMETRIJA

JEDNOSTRANE ROZETE

Invarijantna tačka

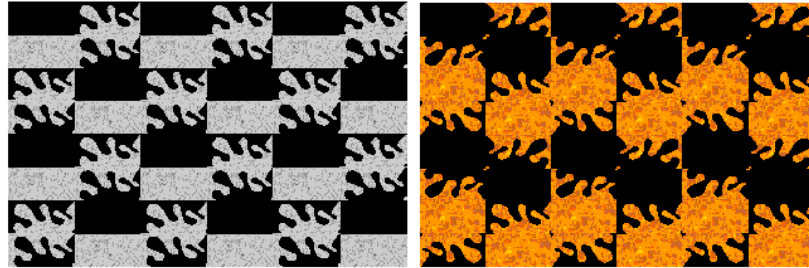
SIMETRIJA

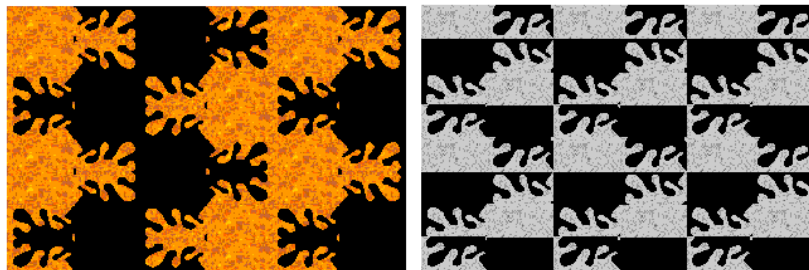
JEDNOSTRANE ROZETE

Invarijantna tačka

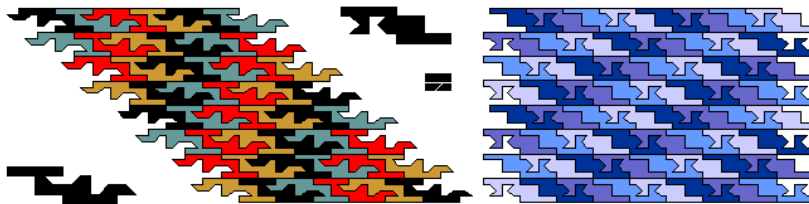
SIMETRIJA

ANTISIMETRIJA

KOLORNA SIMETRIJA

SIMETRIJA

ANTISIMETRIJA

KOLORNA SIMETRIJA

SIMETRIJA

KONFORNA SIMETRIJA

SIMETRIJA SLIČNOSTI

SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

+

-

+

ali:

**SIMETRIJA
ELEMENTATA!**

**LOKALNA
SIMETRIJA**

-

SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

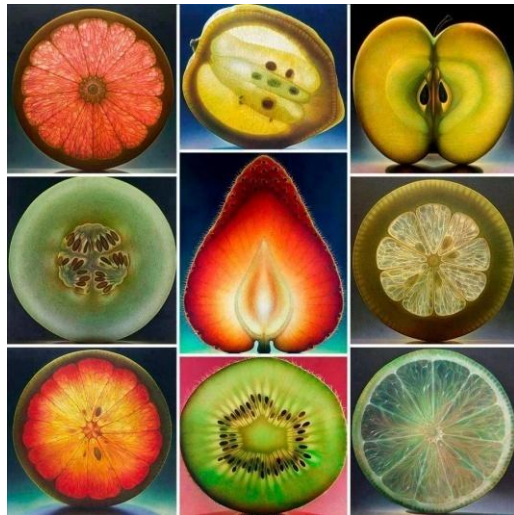
SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

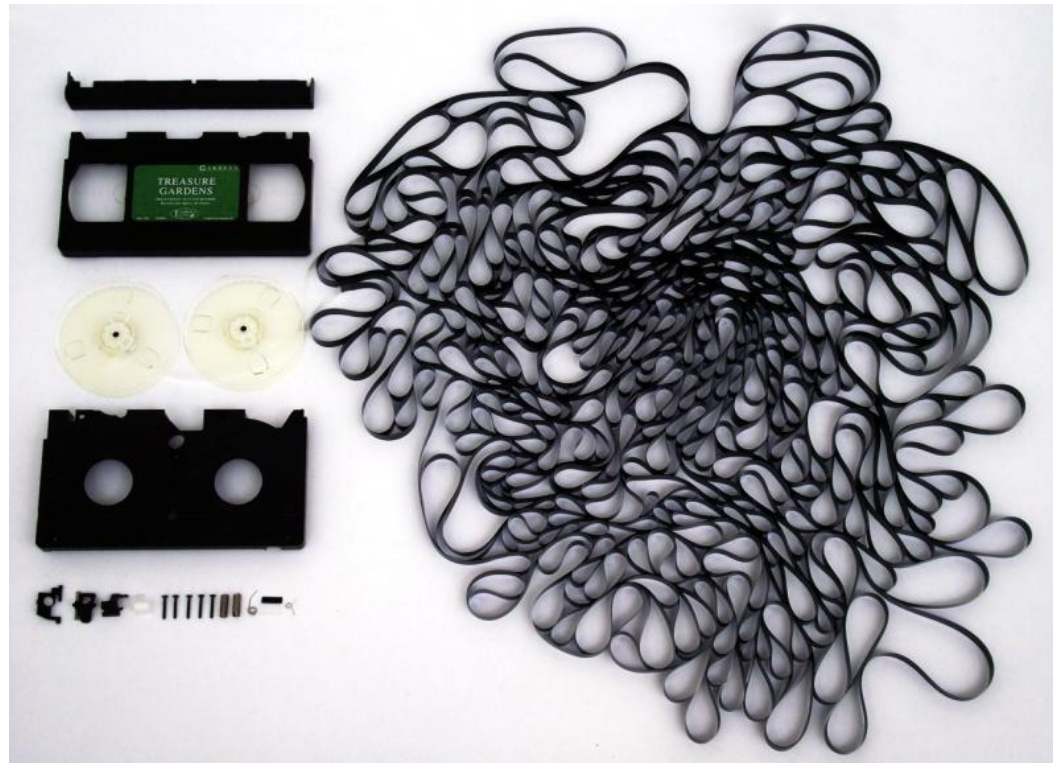
SIMETRIJA

GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

SIMETRIJA

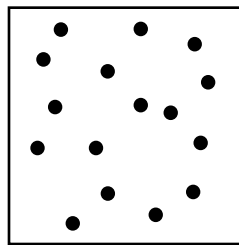
GLOBALNA SIMETRIJA: UREĐENOST STRUKTURE

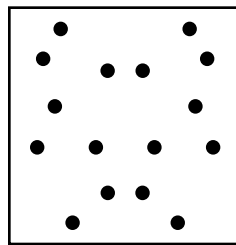
SIMETRIJA

MERE SIMETRIJE: TEORIJA INFORMACIJE

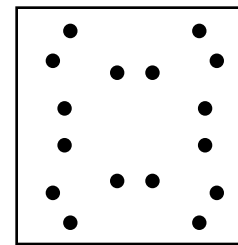
Attneave, 1954, 1955: Količina informacije na osnovu simetrije

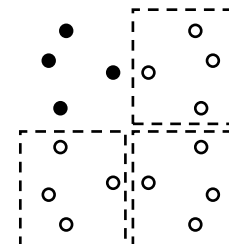
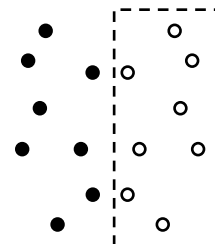
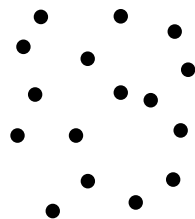
A

B

C

$$p = 1/16 = 0,0625$$

$$h = -\log_2 0,0625 = 4 \text{ bita}$$

$$p = 1/8 = 0,125$$

$$h = -\log_2 0,125 = 3 \text{ bita}$$

$$p = 1/4 = 0,250$$

$$h = -\log_2 0,250 = 2 \text{ bita}$$

SIMETRIJA

MERE SIMETRIJE: TEORIJA INFORMACIJE

Attneave, 1954, 1955: Količina informacije na osnovu simetrije

Viša simetrija – Manje h

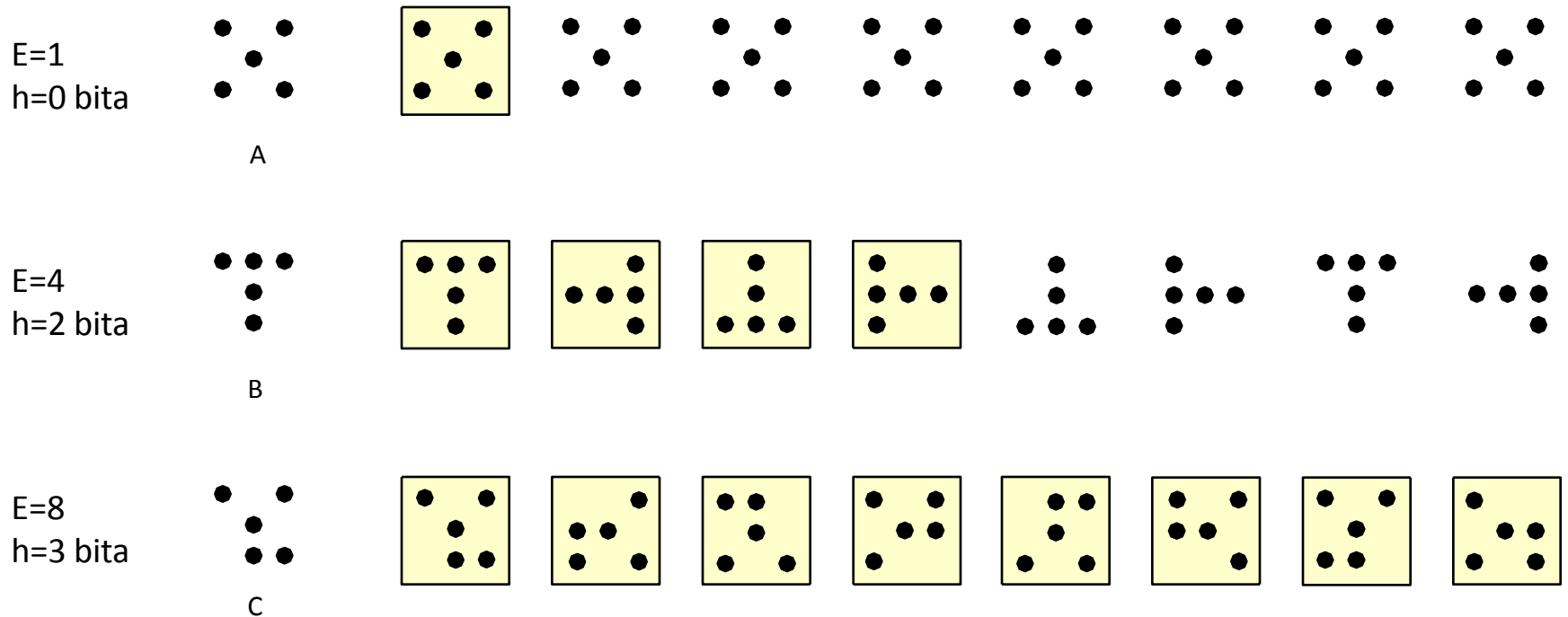

Niža simetrija – Više h

SIMETRIJA

MERE SIMETRIJE: TEORIJA INFORMACIJE

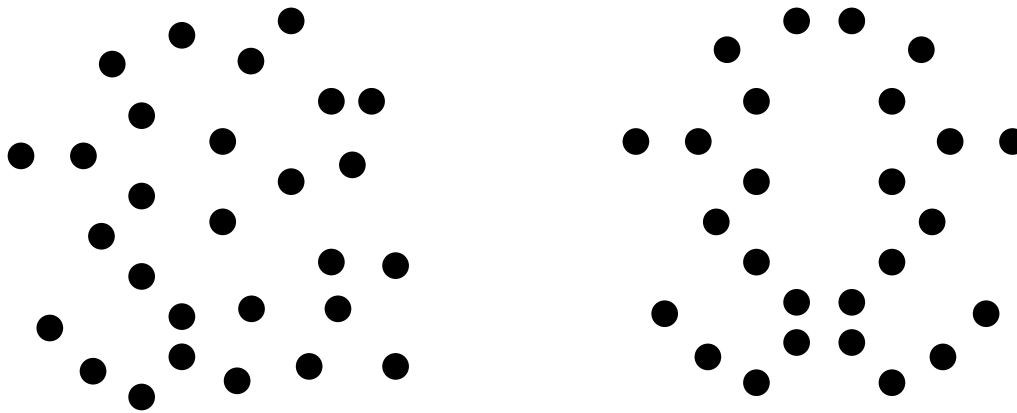
Garner, 1962, 1974; Garner & Clement, 1963: Setovi RR ekvivalenata

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija simetrije nad asimetrijom

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija simetrije nad asimetrijom

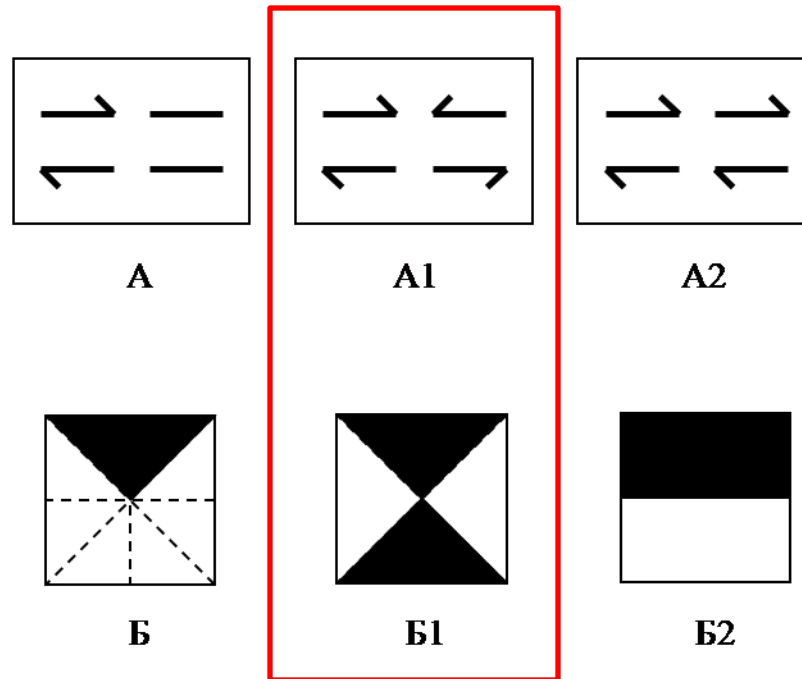

Rorschach

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija refleksije nad ostalim izometrijskim transformacijama

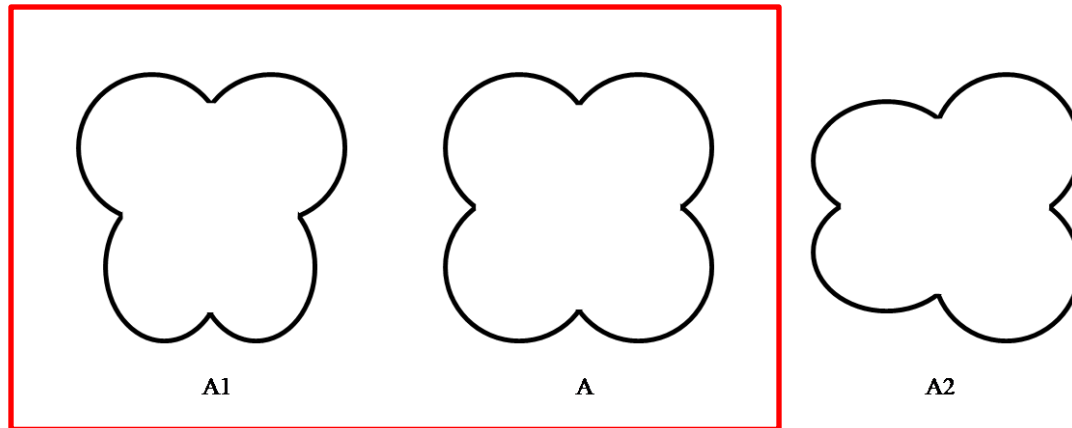

Marković

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija vertikalne ose refleksije

Rock, 1973

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija vertikalne ose refleksije

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija vertikalne ose refleksije

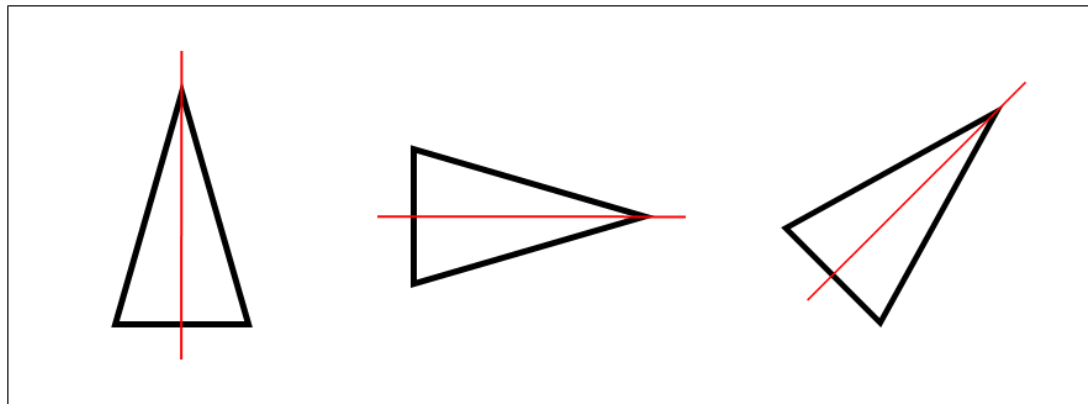
V = Brža detekcija simetrije

(Arnheim, 1968)

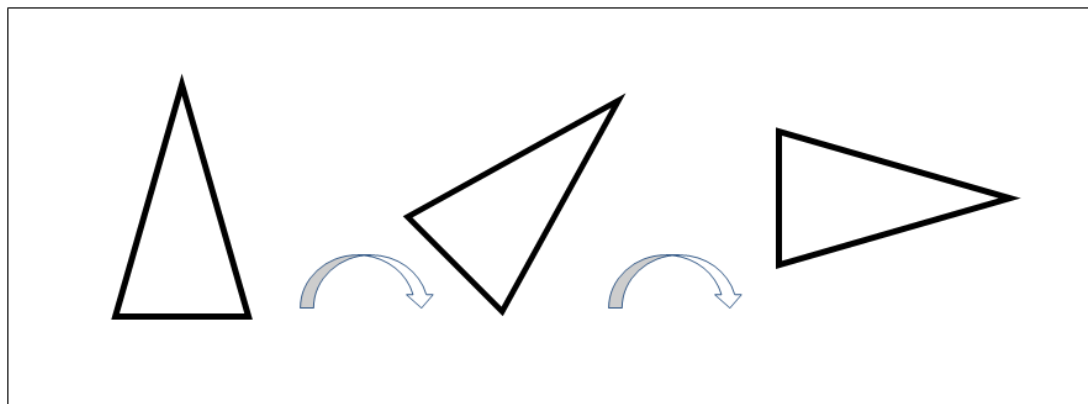
SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija vertikalne ose refleksije

V->H-> K

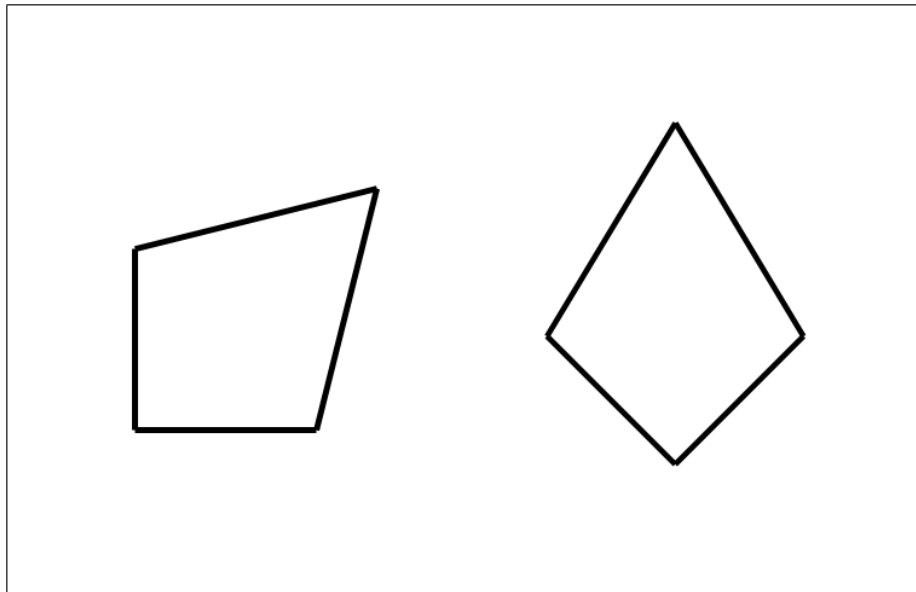

V->K-> H

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

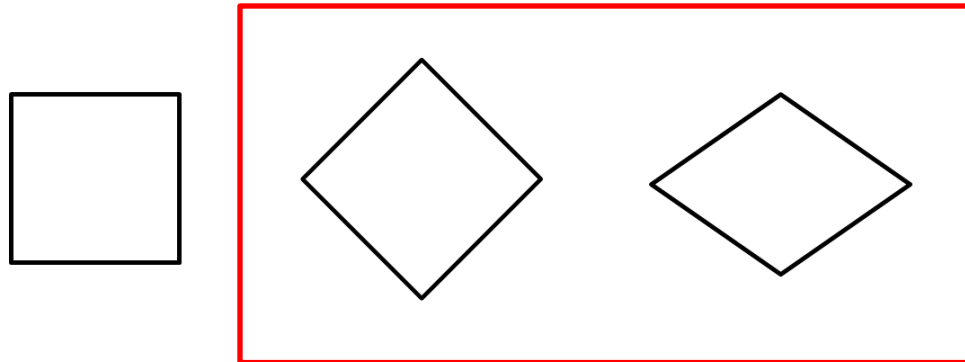
Dominacija vertikalne ose refleksije

SIMETRIJA

PERCEPTIVNI I ESTETSKI EFEKTI SIMETRIJE

Dominacija vertikalne ose refleksije

KOMPLEKSNOST

HETEROGENOST: BROJ (RAZLIČITIH) ELEMENATA

KOMPLEKSNOST

HETEROGENOST: BROJ (RAZLIČITIH) ELEMENATA

KOMPLEKSNOST

HETEROGENOST: BROJ (RAZLIČITIH) ELEMENATA

Sargent: Madame X

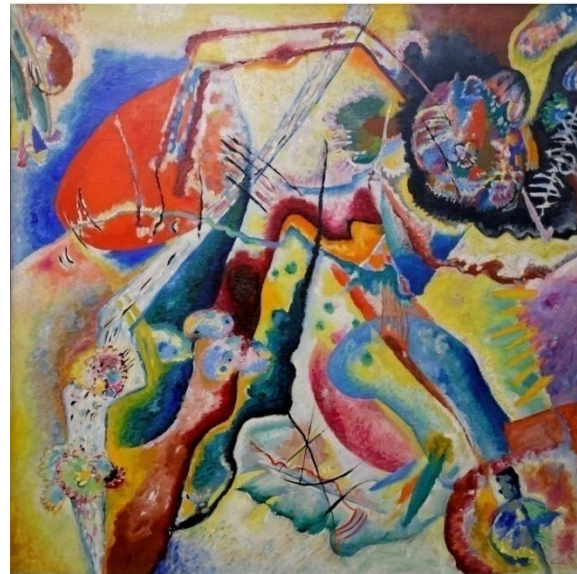
Klimt: Devica

KOMPLEKSNOST

HETEROGENOST: BROJ (RAZLIČITIH) ELEMENATA

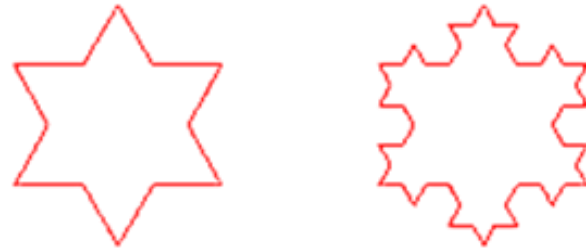
Maljevič: Crni kvadrat

Kandinsky: Crvena mrlja

KOMPLEKSNOST

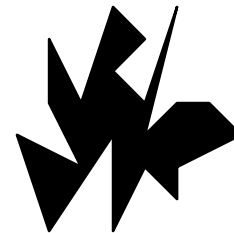
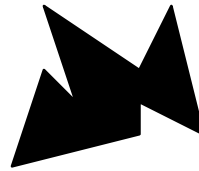
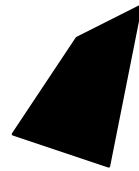
HETEROGENOST: BROJ (RAZLIČITIH) ELEMENATA

KOMPLEKSNOŠĆ

MERE KOMPLEKSNOŠĆI: TEORIJA INFORMACIJE

Attneave, 1954, 1955: Informaciona kompleksnost na osnovu N
(broj stranica poligona)

KOMPLEKSNOT

MERE KOMPLEKSNOTI: STRUCTURAL INFORMATION LOAD

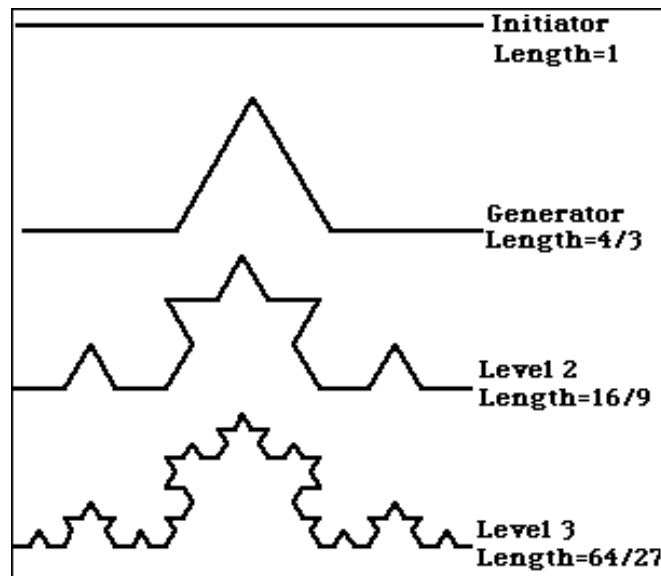
Leeuwenberg, 1971, 1978: SIL = br. pravila + br. elemenata

● ● ● ● ● ● ● ●	8a	SIL = 2
● ● ● ● ○ ○ ○ ○	4a4b	SIL = 4
● ○ ● ○ ● ○ ● ○	4x(ab)	SIL = 4
● ○ ○ ● ● ○ ○ ●	4*ab	SIL = 4
● ○ ● ● ○ ○ ○ ●	ab, 2a2b, ba	SIL = 8
	a, *2ba, 2b, a	SIL = 8

KOMPLEKSNOST

MERE KOMPLEKSNOСТИ: FRAKTALNA DIMENZIJA

D: stepen izlomljenosti, tj. samosličnosti ugnježenih segmenata

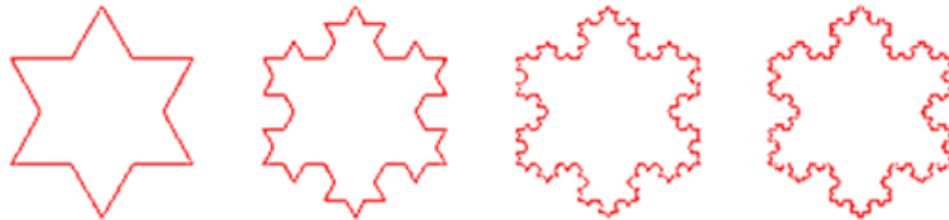

Što je G veće od i, to je veće i D

KOMPLEKSNOST

MERE KOMPLEKSNOСТИ: FRAKTALNA DIMENZIJA

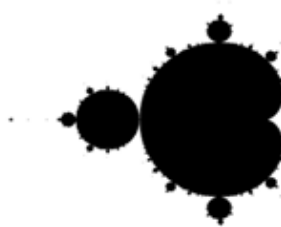
D: stepen izlomljenosti, tj. samosličnosti ugnježenih segmenata

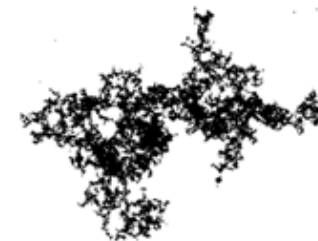
Koch

Sijerpinski

Mandelbrot

stohastički

KOMPLEKSNOST

MERE KOMPLEKSNOSTI: FRAKTALNA DIMENZIJA

D: stepen izlomljenosti, tj. samosličnosti ugnježenih segmenata

Hokusai: Talas (Kanagawa)

KOMPLEKSNOST

MERE KOMPLEKSNOSTI: FRAKTALNA DIMENZIJA

D: stepen izlomljenosti, tj. samosličnosti ugnježenih segmenata

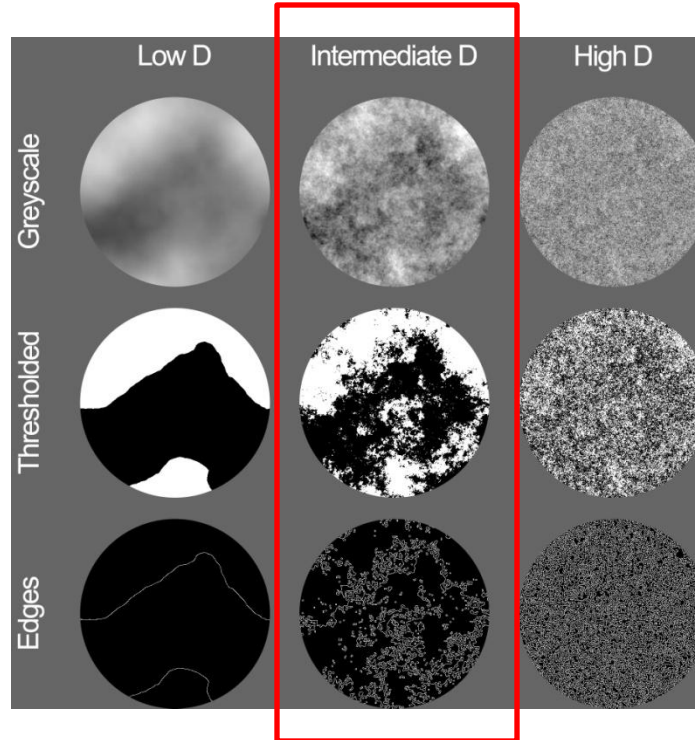

Taylor, 2004

KOMPLEKSNOŠT

MERE KOMPLEKSNOŠTI: FRAKTALNA DIMENZIJA

Preferencija srednjeg stepena D: oko 1,5 (između 1 i 2)

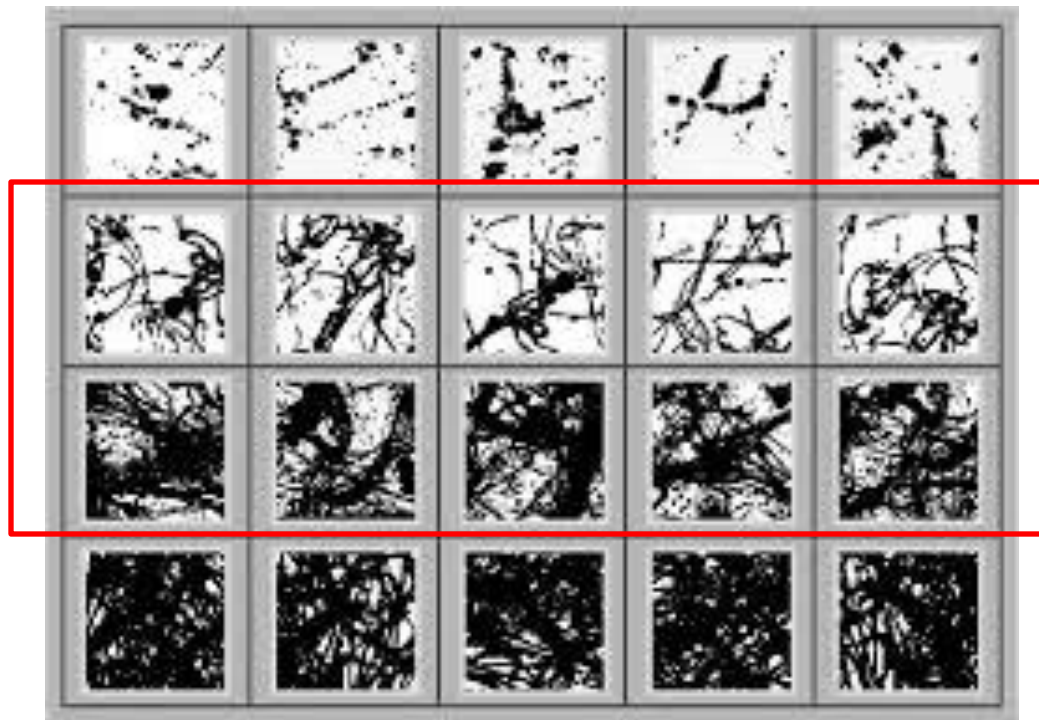

Viengkham & Spehar, 2007.

KOMPLEKSNOST

MERE KOMPLEKSNOSTI: FRAKTALNA DIMENZIJA

Preferencija srednjeg stepena D: oko 1,5 (između 1 i 2)

Spehar et al., 2007.

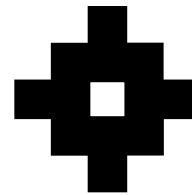
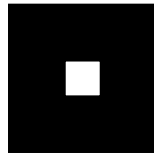
REGULARNOST I KOMPLEKSNOST

KOMPLEKSNOST: C (complexity)

-

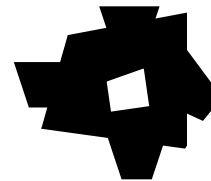
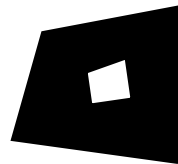
+

+

REGULARNOST:
O (order)

-

$M = O : C$ (Birkhoff, 1932)

$M = O \times C$ (Eysenck, 1941)

REGULARNOST I KOMPLEKSNOST

RAVNOTEŽA O - C

David: Horacijeva zakletva

REGULARNOST I KOMPLEKSNOST

RAVNOTEŽA O - C

REGULARNOST I KOMPLEKSNOST

RAVNOTEŽA O - C

REGULARNOST I KOMPLEKSNOST

R. Ognjenović (1991): **HRD model**

Dubina
kognitivne obrade

Harmonijski

Redundantni

Distantni

O+ C-

O- C+

O- C-

ZAKLJUČAK

1. Generalna preferencija simetrije
2. Preferencija bilateralne simetrije (osne refleksije)
3. Preferencija vertikalne ose refleksije
4. Preferencija jednostavnosti ili kompleksnosti ili umerene jednostavnosti-kompleksnosti?
5. Moguća zavisnost preferencije regularnosti (simetrije) i kompleksnosti od dubine obrade,
ali , možda, i od karakteristika ličnosti i kulture!